

Zapuže

14

Preučevanje preteklosti slovenskega naroda marsikdaj odkriva tudi žalostne trenutke iz življenja naših ljudi in krajev. Številne vojne, naravne nesreče, nalezljive bolezni, potresi, požari izpričujejo, da nam življenje v preteklosti ni bilo vselej z rožicami posuto. Z malokatero hišo in rodbino pa se je usoda tako poigrala kakor z znamenito gostilno »Pri slepem Janezu« v Zapužah.

V noči od 14. do 15. aprila 1895 je Ljubljano in okolico prizadel močan potres. Po prvem sunku ob 23.20 so ljudje zbežali iz hiš ter na prostem čakali na razplet dogodkov. Gospodar in gospodinja gostilne Pri slepem Janezu pa nista uspela uteči usodi. Smrt ju je doletela, ko se je v spalnici podrl strop. Njega so našli mrtvega na tleh, ko je očitno hotel zbežati iz sobe, njo pa še v postelji, pokrito z blazino čez glavo, kar je seveda ni rešilo pred strašnim koncem. Le mala enoletna Režika, njuna hčerka, je ostala živa.

Vso prestrašeno in zaprašeno so jo potegnili izpod ruševin.

Že naslednje leto, 11. septembra 1896, pa je nesreča ponovno obiskala gostilno »Pri slepem Janezu«. V dopoldanskih urah je pričel goreti hlev. Iz Šentvida je takoj prihitel na pomoč načelnik tamkajšnjih gasilcev Anton Belec (leto pred tem je izdelal in postavil Aljažev stolp, o čemer smo že pisali) s svojimi tovariši, iz opekarne stavbne družbe v Kosezah pa strojnik z dvokolesno brizgalno. Gasilci so uspeli pogasiti požar ter obvarovati sosednja, s slamo krita poslopja, kljub temu pa je bilo na hlevu, ki so ga baje zažgali cigani, veliko škode. To sta samo dva dogodka iz zgodovine obstoja in delovanja gostilne, ki že v naslovu nosi nesrečno ime. Najbolj usoden trenutek zanjo pa je nastopil pred nekaj leti, ko so gostilno ob razširitvi Celovške ceste podrli. Prav tu, ob Celovški, nekdanj Cesarski cesti, je dolga leta slepi Janez nudil gostoljubje popotnikom, ki so se iz Ljubljane podajali na Gorenjsko. Bil je skoro zaščitni znak vasice Zapuže, ki je še pred dvesto leti štela domala dvajset hiš, danes pa — prav tako kot sosednje Dravljje — živi le še v spominu starejših

ljudi. Slepí Janez je imel hišno številko trinajst in morda si bo kak vraževerni bralec prav zaradi tega ustvaril svojo razlago za nesrečne prijetljaje pri tej hiši.

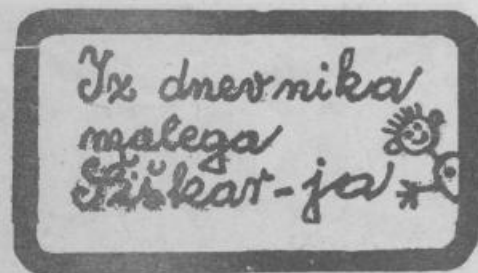
Najsi bo tako ali drugače, »slepega Janeza« ni več. Prav tako tudi ne znamenite gostilne Žibert na bližnji Trati. Obe sta se umaknili štiripasovni Celovški cesti. In medtem ko Žibert še deluje, saj se je preselil v sosednje poslopje, se je »Slepí Janez« dokončno vdal usodi. Nanj nas spominjata le še mogočni kostanj ter vodnjak z letnico 1875. Takrat ga je namreč postavil Franc Šušteršič, tridesetletni gospodar, ki je dvajset let pozneje v ruševinah svoje hiše dočakal žalostni konec. Kostanj in vodnjak pa nista le spomin na gostilno »Pri slepem Janezu«, pač pa tudi osamljen kotiček nekdanje domačnosti v tem betonskem delu Ljubljane.

Andrej Mrak

Zanimive skulpture

V medvoškem Donitu se je s skulpturami v lesu in lignitu predstavil upokojeni rudar Franc Trebušak iz Trbovelj. Po 45 letih dela v rudniku je pričel delati skulpture v lesu in lignitu, kamor je prenesel vso svojo ljubezen do narave in težkega rudarskega poklica in v teh hotenjih nedvomno uspel.

ČETRTEK

Začetek novega šolskega leta ima nekaj dobrih in nekaj slabih plati. Dobro je to, da so z začetkom novega leta pozabljeni kiksi iz prejšnjega leta. To pa zato, ker starši hitro odpuščajo oziroma se bojijo, kaj neki jih čaka v novi sezoni. Slaba stran pa je v tem, ker se jako hitro nakopičijo novi problemi oziroma cveki in je spet ogenj v strehi.

Zadnjič je šel ata na roditeljski sestanek. Imel je takšno tremo, da je moral prej popiti dva encijana, kajti, je rekel, na roditeljskih sestankih ni še nikoli zvedel nič dobrega. Tudi tokrat se je začelo zelo neobetavno.

»Dragi starši,« je začela tovarišica razredničarka. »Otroci so sicer pridni, vendar ne vsi.« (Ata je zardel. Najbrž misli na našega mulca, si je rekel.) »Veste, kaj so zadnjič uspičili? Učitelju za matematiko so z lepilom namazali stol. Si predstavljate?«

Seveda so si predstavljali, zlasti ata. V mislih me je že grabil za ovratnik in me stresal iz hlač. Ne vem, odkod mu tolikšno nezaupanje v mojo pridnost.

»Toda to še ni bilo nič,« je gostolela tršica. »Na vrata so nastavili vedro vode in ko je vstopila tovarišica za biologijo, se ji je voda zilila za vrat. Pomislite, za vrat.« (Ata je pomislil in spet zardel. Najbrž je bil Srečko, drug ne more biti. V mislih me je že masiral s šibo. Takšni so starši.)

»Zadnjič pa je eden izmed učencev tovarišu ravnatelju nastavil risalni žebliček, ko je prišel poslušat v razred. Si predstavljate?« (Ata je bil popolnoma osramočen. Ta prekleti mulc, si je rekel, bo že videl, nastavljati žebličke ravnatelju.)

Potem je prišla na vrsto zgodba o spuščenihi gumah, zaradi katerih je prfoksa za telovadbo skoraj znorela, pa štorija o razbiti šipi itd. Ata je popolnoma zlezal pod klop, rdeč pa je bil kot semafor v zelenem valu na Celovški.

Ko je bilo predavanja konec, so bili na vrsti individualni pogovori o uspehih in neuspehih šolarjev, se pravi nas. Ata je pristopil s tresočim glasom, ves moker od potu in zašepetal moje ime.

»Srečko? V našem razredu ni nobenega Srečka,« je bila začudena razredničarka. »Tovariš, najbrž ste se vsedli v napačen razred. Srečko je, mislim, v 6c, mi smo pa b,« je pojasnila.

Atu je odleglo, v sosednjem razredu so pa tudi že končali, tako da o mojih resničnih podvigih ni utegnili ničesar več ujeti.

Pa mislite, da se mi je opravičil? Figo. Rekel je, da sem najbrž v resnici še hujši kot tisti neznani junak v 6. b.

Takšni so današnji starši! Ni čudno, da je tako v naši družbi...

Srečka